

PROSTOR A LIDÉ

—

PILÍŘE BEZBARIÉROVOSTI

**Celostátní seminář
Regionální funkce
knihoven 2013
21.10.2013**

Mgr. Helena Hubatková Selucká
Knihovna Jiřího Mahena v Brně
SKIP Sekce služeb osobám se specifickými potřebami

skip

Knihovna
Jiřího Mahena
v Brně

bezbarierova.
knihovna.cz

PROSTOR A LIDÉ

- ◉ Budujeme nové knihovny.
- ◉ Upravujeme dosavadní interiéry knihoven.
- ◉ Hledáme cesty pro sebe i naše uživatele.
- ◉ Chceme vylepšovat a proto se začínáme ptát, nejen většinové populace, ale i minority.
- ◉ Přichází noví a noví uživatelé a ti mají své potřeby.
- ◉ Přicházejí noví a noví zaměstnanci a hledají způsob, jak se moci realizovat.
- ◉ Čím dál více přemýšlíme, jak s našimi uživateli komunikovat efektivně.

MY – SEKCE SLUŽEB OSOBÁM SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI SE TAKÉ ...

- ◎ Standard Handicap Friendly
- ◎ Dokončené metodiky k jednotlivým druhům problematiky lidí s postižením...
 - Lidé se zrakovým postižením
 - Lidé se sluchovým postižením
 - Lidé s mentálním postižením
 - Lidé s tělesným postižením
- ◎ Všeobecný návodný dokument doplněný specifiky a příklady z knihoven, jak na to.
- ◎ Tvorba tabulek a hledání partnerů a vhodných podmínek pro certifikace Handicap Friendly.

MŮŽEME...

- ⊙ Stát se pionýry v oboru, kterému se systematicky věnuje málo prostoru a času.
- ⊙ Podílet se na tvorbě webových stránek.
- ⊙ Nabídnout a vyměňovat si své zkušenosti s ostatními.
- ⊙ Pomoci své knihovně ke standardu Handicap Friendly.
- ⊙ Zkoušet nové věci, které dosud nikdo nezkusil.
- ⊙ Posunout sebe sama na cestě dál.
- ⊙ Navázat neuvěřitelné kontakty a přátelství.

NOVINKY

- ⊙ Metodické materiály – práce s dětmi se SP
 - <http://www.kjm.cz/metodika>
- ⊙ Programy pro osoby pečující v KJM v Brně
- ⊙ Biblioterapie v praxi – Knihovna Kroměřížska
- ⊙ Webové stránky přístupné neslyšícím – Karlovy Vary, Praha, Brno
- ⊙ Integrační aktivity pro děti i dospělé.
- ⊙ OKNA s mottem „Už zase skáču přes kaluže“
- ⊙ Donášková služba a dobrovolníci
- ⊙ Týden pro inkluzi

S OTAZNÍKEM?

- ⊙ Integrace v knihovnách
- ⊙ Inkluze v knihovnách

MÝTY O LIDECH S POSTIŽENÍM (NEJEN) V ČESKÝCH KNIHOVNÁCH

- Žijeme v terminologickém tunelu.
- V knihovnách stačí jeden člověk, který má zkušenosti a praxi s lidmi s postižením.
- Pro bezbariérovou knihovnu pro naše uživatele musíme mít velké finanční prostředky.
- Každá knihovna je bezbariérová.
- Máme vybavení pro lidi se SP, ale oni ho nevyužívají, ale stačí, že ho máme.
- Každý má právo na vzdělání i na služby knihoven.

MÝTY O LIDECH S POSTIŽENÍM (NEJEN) V ČESKÝCH KNIHOVNÁCH

- ⊙ Nemáme-li místo v regálech, můžeme ho mít na webu.
- ⊙ O některých věcech se pořád ještě „moc“ nemluví.
- ⊙ Lidé s kombinovaným postižením jsou i senioři.
- ⊙ Neslyšící a neslyšící.
- ⊙ Dospělí lidé s mentálním postižením nejsou „jen velké děti“.
- ⊙ Sexualita lidí s mentálním postižením.
- ⊙ Neexistuje „blázinec“.

MÝTY O LIDECH S POSTIŽENÍM (NEJEN) V ČESKÝCH KNIHOVNÁCH

- ⊙ Každému vyhovuje jiný komunikační systém.
- ⊙ Na kvalitě života se podílí: rodina, škola, přátelé, učitelé, knihovníci...
- ⊙ Existuje také problematika osob pečujících.
- ⊙ Pořizování fotografických materiálů není samozřejmostí.
- ⊙ Všechny aktivity, které realizujeme pro lidi se specifickými potřebami, nerealizujeme jen pro ně, ale také pro české knihovnictví. Můžeme sami sobě pomoci otevírat oči.

TI „DRUZÍ“

- ⊙ Osobní asistence
- ⊙ Asistent pedagoga
- ⊙ Tlumočnický znakového jazyka
- ⊙ Asistenční pes
- ⊙ Vodící pes
- ⊙ Knihovnický – asistent

ZÁKLADNÍ LEGISLATIVA VE VZTAHU KE KNIHOVNÁM

- ◉ Deklarace práv dítěte
- ◉ Listina základních práv a svobod
- ◉ Zákon č.108/2006 Sb. - Zákon o sociálních službách
- ◉ Vyhláška č. 147/2011 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- ◉ Zákon č. 384/2008 Sb. o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob
- ◉ Zákon č. 89/2012 Sb. - Občanský zákoník
- ◉ Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (Stavební zákon)
- ◉ **Vyhláška č. 501/2006 Sb. o obecných požadavcích na využívání území**
- ◉ Zákon č.435/2004 Sb. - Zákon o zaměstnanosti
- ◉ Zákon č. 221/2012 Sb. - Zákon o poštovních službách

ZÁKON O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

108/2006 SB.

- §35 (1) Základními činnostmi při poskytování sociálních služeb jsou:
 - ...
 - výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
 - pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí,
 - zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
 - nácvik dovedností pro zvládnutí péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění,
 - podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností.
 - ...

◎ Oddíl 2 Registr poskytovatelů sociálních služeb

- §85 (1) Krajský úřad vede registr poskytovatelů sociálních služeb (dále jen "registr"), do kterého zapisuje poskytovatele sociálních služeb, kterým bylo vydáno rozhodnutí o registraci, a právnické a fyzické osoby uvedené v §84.
- §85 (2) Registr je veden v listinné a elektronické podobě. Krajský úřad je správcem listinné podoby registru a zpracovatelem elektronické podoby registru. Při zpracování údajů se postupuje podle zvláštního právního předpisu[10].
- ...
- https://sluzbyprevence.mpsv.cz/dok/zakon-108_2006.pdf

VYHLÁŠKA Č. 147/2011 SB. O VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI A DĚTÍ, ŽÁKŮ A STUDENTŮ MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH

- ◎ §1 (3) Podpůrnými opatřeními při vzdělávání žáků se zdravotním postižením se pro účely této vyhlášky rozumí využití speciálních metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání, kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů, zařazení předmětů speciálně pedagogické péče, poskytování pedagogicko-psychologických služeb[1], zajištění služeb asistenta pedagoga[2], snížení počtu žáků ve třídě nebo studijní skupině nebo jiná úprava organizace vzdělávání zohledňující speciální vzdělávací potřeby žáka.
- ◎ ...
- ◎ <http://www.zakonycr.cz/seznamy/147-2011-Sb-vyhlaska-kterou-se-meni-vyhlaska-c-732005-sb-o-vzdelavani-deti-zaku-a-studentu-se-specialnimi-vzdelavacimi-potrebami-a-deti-zaku-a-studentu-mimoradne-nadanych.html>

ZÁKON Č. 384/2008 SB. O KOMUNIKAČNÍCH SYSTÉMECH NESLYŠÍCÍCH A HLUCHOSLEPÝCH OSOB

◉ § 7

Používání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob

Neslyšící a hluchoslepe osoby mají právo na

- a) používání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob,
- b) vzdělávání s využitím komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob,
- c) výuku komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, kterou upravuje jiný právní předpis¹).

◉ § 8

- (1) Neslyšící a hluchoslepe osoby mají při návštěvě lékaře, vyřizování úředních záležitostí a při zajišťování dalších nezbytných potřeb právo na tlumočnické služby zajišťující tlumočení v jimi zvoleném komunikačním systému uvedeném v tomto zákone. Podmínky poskytování tlumočnických služeb stanoví jiný právní předpis²).
- (2) Neslyšícím a hluchoslepým osobám, kterým byly z důvodu úplné nebo praktické hluchoty nebo hluchoslepoty přiznány mimořádné výhody II. stupně (průkaz ZTP) nebo III. stupně (průkaz ZTP/P), jsou tlumočnické služby při soudním řízení poskytovány bezplatně.
- (3) Neslyšícím a hluchoslepým žákům středních škol a neslyšícím a hluchoslepým studentům vyšších odborných škol a vysokých škol, kterým byly z důvodu úplné nebo praktické hluchoty nebo hluchoslepoty přiznány mimořádné výhody II. stupně (průkaz ZTP) nebo III. stupně (průkaz ZTP/P), jsou tlumočnické služby poskytovány bezplatně za podmínek stanovených prováděcím právním předpisem.

...

ZÁKON Č. 89/2012 SB. - OBČANSKÝ ZÁKONÍK

◉ Omezení svéprávnosti

§ 55

- (1) K omezení svéprávnosti lze přistoupit jen v zájmu člověka, jehož se to týká, po jeho zhlédnutí a s plným uznáváním jeho práv a jeho osobní jedinečnosti. Přitom musí být důkladně vzaty v úvahu rozsah i stupeň neschopnosti člověka postarat se o vlastní záležitosti.
- (2) Omezit svéprávnost člověka lze jen tehdy, hrozila-li by mu jinak závažná újma a nepostačí-li vzhledem k jeho zájmům mírnější a méně omezující opatření.

§ 56

- (1) Omezit svéprávnost člověka může jen soud.
- (2) Soud vyvine potřebné úsilí, aby zjistil názor člověka, o jehož svéprávnosti rozhoduje, a to i za použití takového způsobu dorozumívání, který si člověk zvolí.

...

- ◉ <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/sb0033-2012.pdf>

435/2004 SB. - ZÁKON O ZAMĚSTNANOSTI

§ 4

Rovné zacházení a zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání

- (1) Účastníci právních vztahů podle § 3 odst. 1 písm. a), c) a d) jsou povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi fyzickými osobami uplatňujícími právo na zaměstnání.
- (2) Při uplatňování práva na zaměstnání je zakázána jakákoliv diskriminace.

...

Chráněné pracovní místo

§ 75

- (1) Chráněné pracovní místo je pracovní místo zřízené zaměstnavatelem pro osobu se zdravotním postižením na základě písemné dohody s Úřadem práce. Na zřízení chráněného pracovního místa poskytuje Úřad práce zaměstnavateli příspěvek. Chráněné pracovní místo musí být obsazeno po dobu 3 let. Chráněným pracovním místem může být i pracovní místo, které je obsazeno osobou se zdravotním postižením, pokud je vymezeno v písemné dohodě mezi zaměstnavatelem a Úřadem práce. Dohoda se uzavírá na dobu 3 let.

◎ ...

- ⊙ **Příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě § 78**
- ⊙ 1) Zaměstnavateli zaměstnávajícímu na chráněných pracovních místech (§ 75) více než 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců se poskytuje příspěvek na podporu zaměstnávání těchto osob formou částečné úhrady vynaložených prostředků na mzdy nebo platy a dalších nákladů. Příslušnou krajskou pobočkou Úřadu práce pro poskytování příspěvku je krajská pobočka Úřadu práce, v jejímž obvodu má sídlo zaměstnavatel, který je právnickou osobou, nebo v jejímž obvodu má bydliště zaměstnavatel, který je fyzickou osobou.
- ⊙ ...
- ⊙ <http://kuc.cz/ormvjh>

ZÁKON Č. 221/2012 SB. O POŠTOVNÍCH SLUŽBÁCH

◎ (1) Základní služby zahrnují:

službu bezúplatného dodání poštovních zásilek do 7 kg pro nevidomé osoby

...

- <http://www.ceskaposta.cz/cz/sluzby/psani/cr/obycejna-slepecka-zasilka-id227/>
- <http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-ze-dne-5-cervna-2012-kterym-se-meni-zakon-c-292000-sb-o-postovnich-sluzbach-a-o-zmene-nekterych-zakonu-zakon-o-postovnich-sluzbach-ve-zneni-pozdejsich-predpisu-a-nektere-dalsi-zakony-19021.html>

- ⊙ Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (Stavební zákon)
- ⊙ Vyhláška č. 501/2006 Sb. o obecných požadavcích na využívání území

ZÁKLADNÍ LEGISLATIVA – ZAKOTVENÍ PROBLEMATIKY V KNIHOVNÁCH

- Zákon č. 106/1999 Sb. – Zákon o svobodném přístupu k informacím
- Zákon č. 123/1998 Sb. – Zákon o právu na informace o životním prostředí
- Zákon č. 101/2000 Sb. – Zákon o ochraně osobních údajů
- Zákon č. 257/2001 Sb. - Knihovní zákon
- Koncepce rozvoje knihoven ČR 2011-2015
- Standard Handicap Friendly
- Manifest UNESCO/IFLA o multikulturní knihovně

KONCEPCE ROZVOJE KNIHOVEN ČR 2011-2015

- Priorita 13

Zlepšit dostupnost knihoven a jejich služeb, prosadit kritérium bezbariérovosti služeb knihoven jako kritérium hodnocení kvality služeb

Stav, kterého má být dosaženo:

Každý obyvatel ČR má přístup k VKIS nezávisle na svém sociálním a ekonomickém postavení, náboženském vyznání, na svém zdravotním stavu nebo věku či na tom, zda sídlí ve městě nebo v malé obci. Knihovny nabízejí bezbariérový přístup do budov, informační systémy pro zdravotně handicapované osoby, poskytují specializované asistenční služby, uplatňují systém slev (netýká se služeb, které jsou podle knihovního zákona povinně poskytovány bezplatně) apod. Nabízejí služby různým minoritám.

MANIFEST UNESCO/IFLA O MULTIKULTURNÍ KNIHOVNĚ

- **Principy**
- Každý jedinec v naší globální společnosti má právo na plný rozsah knihovnických a informačních služeb. Při podpoře kulturní a jazykové rozmanitosti by knihovny měly:
- sloužit všem členům komunity, bez diskriminace založené na kulturním a jazykovém dědictví;
- poskytovat informace v příslušných jazycích a písmech;
- poskytovat přístup k široké škále materiálů a služeb odrážejících existenci všech komunit a jejich potřeb;
- zaměstnávat personál, který reflektuje různorodost komunity a který je vyškolen pro práci s různými komunitami.

- Knihovnické a informační služby v kulturně a jazykově různorodém prostředí zahrnují jak poskytování služeb všem typům uživatelů, tak poskytování knihovnických služeb konkrétně zaměřených na porozumění kulturním a jazykovým skupinám. Zvláštní pozornost by měla být věnována skupinám, které jsou v kulturně různorodých společnostech často marginalizované: menšinám, uchazečům o azyl a uprchlíkům, občanům s povolením k dočasnému pobytu, zahraničním dělníkům a domorodým komunitám.

- http://knihovnam.nkp.cz/docs/manifest_knihovny_CZ.pdf

VÝCHODISKA PRO STANDARD A METODIKU HANDICAP FRIENDLY

- ⊙ Návrat k typologii standardu pro 4 druhy znevýhodnění... (pro začátek).
- ⊙ Základ v lokálních možnostech a potřebách knihovny, její struktuře, výstavbě, vztazích...
- ⊙ Rozdělení metodiky na body nezbytné, vhodné, nadstandardní (různé možné aplikace).
- ⊙ konzultace – tvorba - konzultace

STANDARD HANDICAP FRIENDLY

- ⊙ Obecné požadavky
- ⊙ Personál
- ⊙ Fondy a služby
- ⊙ Technické a materiální požadavky
- ⊙ Webové stránky knihovny
- ⊙ Spolupráce a propagace
- ⊙ Akce
- ⊙ Integrovaní aktivity

<http://bezbarierova.knihovna.cz/>

DĚKUJI ZA POZORNOST.

Mgr. Helena Hubatková Selucká
Knihovna Jiřího Mahena v Brně

detske@kjm.cz

hselucki@kjm.cz

bezbarierova.
knihovna.cz